

УДК 621.86.032:629.4.053

Кравчук В., д-р техн. наук, чл.-кор. НААНУ (УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого), Оситняжський М. (ДП «УкрЦВТ»)

Контроль технічного стану та облік колісних транспортних засобів: досвід Німеччини

У статті розглянуто систему контролю технічного стану та обліку колісних транспортних засобів, яка діє нині в Німеччині.

Ключові слова: контроль, технічний стан, облік, колісні транспортні засоби, досвід, Німеччина.

Вступ. Редакційна колегія журналу «Техніка і технології АПК» продовжує надавати читачам матеріали, що стосуються одного з базових елементів технічної політики – технічного регулювання [1, 2, 3].

На цей раз розглянемо досвід виконання робіт з технічного огляду в Німеччині на прикладі однієї з найбільш визнаної там організації TUV Technische Überwachung Hessen GmbH, яка налічує близько 60 станцій технічного огляду та 1600 дилерських пунктів.

Основна частина. Елементи технічного регулювання в частині проведення контролю технічного стану колісних транспортних засобів, для яких пересування дорогами загального призначення не є основною функцією (трактори, тракторні причепи, самохідні сільськогосподарські та інші машини), а також їх державна реєстрація в Україні опинились сьогодні у невизначеному стані. З набуттям чинності Закону України від 03.06.2014 №1303 – VII «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення безпечної експлуатації сільськогосподарської техніки» обов'язковий технічний контроль такої техніки скасовано. З іншого боку, Указ Президента України від 28 лютого 2006 року № 159/2006 щодо приєднання до «Угоди про прийняття єдиних умов періодичних технічних оглядів колісних транспортних засобів і про взаємне визнання таких оглядів», укладеної 13 листопада 1997 року у м. Відні, залишається чинним. Не втратила актуальності і мета приєднання до цієї Угоди: «забезпечення соціально-економічних інтересів України, підвищення безпеки автомобільних перевезень та захисту довкілля, створення передумов для імплементації в Україні законодавства Європейського Союзу у сфері технічного контролю колісних транспортних засобів і взаємного визнання такого контролю».

Згідно з правилами допуску до участі у дорожньому русі (в Німеччині – StVZO) кожен колісний транспортний засіб, який підлягає державній реєстрації, перед виходом на ринок повинен отримати підтвердження відповідності вимогам європейських директив (процедура затвердження типу) та, з визначеною кожною країною періодичністю, проходить обов'язковий контроль технічного стану. Ці два види робіт виконують суб'єкти господарювання, які держава відповідним чином уповноважила діяти від свого імені.

Органом затвердження типу в Німеччині є Федеральне управління автотранспортних засобів, а випробувальною організацією, що здійснює за його дорученням оцінювання відповідності практично всіх видів транспортних засобів – TUV Technische Überwachung Hessen GmbH (рис. 1). Метою кожного європейського виробника трактора або причепа є отримання права самому видавати документи, необхідні для реєстрації транспортних засобів. Отримати це право виробник може після успішного проведення процедури затвердження типу, визначеної Директивою Європейського Парламенту та Ради ЄС від 26 травня 2003 р. № 2003/37/ЄС щодо затвердження типу сільськогосподарських або лісогосподарських тракторів, їх причепів та змінних причіпних машин разом з їх системами, складовими частинами та окремими технічними вузлами. Слід зазначити, що виробник є активним учасником цього процесу – готує повний технічний опис за встановленою формою, безпосередньо взаємодіє з випробувальною організацією та органом затвердження типу, демонструє системність в організації та можливості виробництва.

Рис. 1 – Під час перебування в TUV Hessen Automotive Test Center

На підставі отриманого сертифіката затвердження типу виробник самостійно забезпечує сертифікатом відповідності затвердженню типу кожен трактор або

причіп, в якому приводить характеристики їх конкретного варіанта та версії. Цей сертифікат є основним документом для реєстрації транспортного засобу.

Іншою є процедура оцінювання відповідності та допуску до дорожнього руху одиничних зразків або малих партій транспортного засобу. Заявка на оцінювання відповідності надходить або від конкретного споживача, або від особи, що має намір реалізувати партію продукції. У цьому випадку основним документом для реєстрації є звіт за результатами випробувань, в якому наводять результати оцінювання всіх характеристик, визначених Директивою Європейського Парламенту та Ради ЄС № 2003/37/ЄС. Випробування проводять для кожного зразка транспортного засобу або зразка, відібраного від ідентифікованої належним чином однорідної партії продукції.

Процедура затвердження типу тракторів потребує визначення цілого ряду непростих характеристик з досить високою точністю. Прикладом таких характеристик є обсяг викидів продуктів згоряння з відпрацьованими газами, гальмівна система, електромагнітна сумісність, зовнішній шум, захисна здатність елементів конструкції кабіни у разі перекидання трактора, оглядовість в кабіні з робочого місця оператора і багато інших. На рис. 2 для прикладу приведено стенд випробувального центру T V Hessen для оцінювання обсягу викидів двигуном трактора забруднюючих речовин – CO; NO_x; NMHC; CH₄ та твердих часток (на рис. 3 – мобільний варіант такого обладнання). Мобільний комплект обладнання використовується

Рис. 2 – Стационарний стенд для оцінювання викидів дизельних двигунів потужністю до 660 кВт

Рис. 3 – Комплект обладнання для оцінювання викидів двигунів під час виконання трактором основних технологічних операцій

для визначення рівня викидів на основних операціях – транспортуванні, оранці, під час роботи з різними технологічними машинами.

Станції, що проводять технічний огляд тракторів, укомплектовані простішим обладнанням, але це обладнання дозволяє досить точно проконтролювати всі необхідні характеристики транспортного засобу, що впливають на

безпеку руху та навколишнє середовище.

І наостанок – трохи статистики щодо необхідності впровадження періодичної перевірки технічного стану колісних транспортних засобів [4]. Так, дослідженнями, проведеними в ЄС, встановлено, що технічний стан транспортних засобів значно впливає на безпеку дорожнього руху. За поліцейською статистикою, основною причиною дорожньо-транспортних пригод (від 1 до 3%), супутньою причиною – до 20% (за результатами досліджень спеціально створюваних комісій фахівців) є невідповідний технічний стан колісно-транспортного засобу. У разі не обов'язковості періодичної перевірки технічного стану колісно-транспортних засобів ймовірно, що негативні наслідки дорожньо-транспортних пригод саме з цієї причини зростуть у кілька разів. У країнах ЄС зовнішні витрати, пов'язані з технічним станом транспортних засобів (дорожньо-транспортні пригоди, надмірне забруднення довкілля шкідливими речовинами та акустичним шумом, затори через аварії, смертність і скалічення людей), навіть при обов'язковому технічному огляді, становлять 4–5% ВВП.

Висновок. Таким чином, поряд з впровадженням в Україні європейської системи введення в експлуатацію тракторів, їх причепів та причіпних машин необхідно вжити нормативно-організаційних заходів щодо впровадження досвіду європейських країн стосовно подальшого контролю їх технічного стану.

Список літератури

1. Кравчук В., Цема Т. Нові вимоги до виробництва та введення в обіг сільськогосподарської техніки / В. Кравчук, Т. Цема // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 9. – С. 24-29.
2. Кравчук В., Погорілий В. Про підтвердження відповідності та введення в обіг тракторів і сільськогосподарських машин в Україні та Європейському Союзі / В. Кравчук, В. Погорілий, Т. Цема, С. Афанасьева, М. Оситняжський // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 12. – С. 9-12.
3. Самойленко В. Порядок відомчої реєстрації та зняття з обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів / В. Самойленко // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 8. – С. 15-16.
4. Редзюк А.М., Мержиєвський В.В., Кононенко В.Г. Щодо реформування системи періодичної перевірки технічного стану колісних транспортних засобів // Автомобільний транспорт. – 2011. – № 3. – С. 2-7.

Анотація. В статті приведена інформація о системі контролю технічного стану і учета колесних транспортних засобів, которая действует сейчас в Германии.

Summary. This article provides information about the system of technical state control and accounting of wheeled vehicles now operating in Germany.

Стаття надійшла до редакції 8 грудня 2014 р.